

13. Чухно А. А. Основы економічні теорії: підручник / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Клишко та ін. ; за ред. А. А. Чухна. — К.: Вища школа, 2001. — 606 с.
14. Офіційний сайт Державного комітету статистики України // [Електронний ресурс]/ Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
15. Офіційний сайт Міністерства промислової політики України // [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://industry.kmu.gov.ua>
16. Обсяг капінвестицій в економіку України в І кварталі виріс на 3% // [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/top/economic/obem-kapinvestitsiy-v-ekonomiku-ukrainy-v-i-kvartale-vyros-24052013134200>
17. Золотарев А.Н. Повышение продуктивности воспроизводственных процессов (на примере машиностроения). // А.Н. Золотарев. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 172 с.
18. Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну у 2012 році скоротився до 6 млрд дол.// [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://economics.unian.net/ukr/news/157489-obsyag-pryamih-inozemnih-investitsiy-v-ukrajinu-u-2012-rotsi-skorotivsya-do-6-mlrd-dol.html>

Експерт редакційної колегії к.э.н., доцент УкрГАЗТ Токмакова И.В.

УДК 331.10.:656.2

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЦІНКИ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО КОМПЛЕКСУ НА ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Петухова Т.О., к.э.н., доцент (УкрДАЗТ)

У статті наведено визначення об'єктів обліку інноваційної діяльності, проведено класифікацію витрат за ознаками, що дозволяють організувати облік інноваційної діяльності, який спрямовано на підвищення обґрунтованості управлінських рішень.

Ключові слова: інноваційна діяльність, витрати, класифікація витрат інноваційної діяльності.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ ОЦЕНКИ ЗАТРАТ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО КОМПЛЕКСА НА ИННОВАЦИОННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Петухова Т.А., к.э.н., доцент (УкрГАЗТ)

В статье приведены определения объектов учета инновационной деятельности, проведена классификация затрат по признакам, позволяют организовать учет инновационной деятельности, который направлен на повышение обоснованности управленческих решений.

Ключевые слова: инновационная деятельность, расходы, классификация расходов инновационной деятельности.

THEORETICAL BASIS OF EVALUATION COSTS ON INNOVATION OF RAILWAY SECTOR ENTERPRISES

Pyetukhova T.O.

The article presents a definition of accounting objects innovation, the classification of costs on the grounds that allow you to organize accounting innovation that aims to increase the validity of administrative decisions.

Key words: innovation, cost, classification of costs of innovation.

Постановка проблеми. В теперішній час економічні правила успіху диктують інноваційний вибір, і підприємству будь-якої галузі і національній економіці. Але враховуючі стан зовнішнього середовища підтримки інноваційного розвитку, підприємствам залізничного транспорту варто звернути увагу на використання внутрішніх резервів та їх розвиток. Насамперед, найважливішою рушійною силою інноваційної діяльності є проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт власними силами підприємства з метою використання об'єктів основних засобів або права інтелектуальної власності для власних потреб або їх реалізації. Таким чином, виникає необхідність оцінки витрат на інноваційну діяльність, що є підґрунтям для прийняття управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми.

В сучасній економічній літературі накопичено достатній досвід дослідження такої наукової проблеми як організація бухгалтерського обліку витрат на створення об'єктів інтелектуальної власності. Теоретичні аспекти та практичні рекомендації цього питання розроблено у роботах Бутинеця Ф.Ф. [1], Безверхого К. В. [2], Житної І.П., Манухіної М.Ю. [3], Жураковської І.В. [4], Сенчука Т. Я.[5] тощо. Але незважаючи на широке висвітлення цієї проблеми, проведене дослідження довело відсутність відображення питання організації оцінки витрат інноваційної діяльності для прийняття управлінських рішень, що збудована на єдності методичних аспектів фінансового та управлінського обліку.

Формування цілей статті. Метою статті є розкриття теоретичних основ організації оцінки витрат, яка спрямована на ідентифікацію та групування витрат, облік та отримання достовірної, повної та корисної інформації про інноваційні ресурси залізничного комплексу, що мають реальні перспективи використання та можуть оптимізувати роботу залізничного транспорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення підтримки управлінських рішень щодо управління інноваційною діяльністю і забезпечення обліку та контролю за формуванням витрат потребує якісної інформації про витрачені ресурси, їх вплив на діяльність підприємства, умови капіталізації та ефективність здійснення. Таким чином, оцінка витрат є об'єктивною необхідністю для подальшої розробки збалансованої системи загального аналізу ефективності інноваційної діяльності та впливу на найважливіші показники діяльності підприємств залізничного комплексу, для вивчення різноманітних аспектів інноваційної діяльності, визначення оптимальних варіантів реалізації нововведень, оперативного корегування параметрів інноваційних проєктів та підтримки стратегічних інноваційних рішень.

Організаційне забезпечення оцінки витрат для прийняття управлінських рішень, насамперед, вимагає термінологічної визначеності стосовно як інноваційної діяльності, так і її об'єктів. Дослідження визначень, які мають відношення до теоретичних основ інноваційних процесів та практично використовуються [6-9], дозволяють розглядати:

- інноваційну діяльність - як виконання робіт та (або) надання послуг, спрямованих на створення і організацію виробництва принципово нового або з новими споживчими властивостями продукту (товару, роботи, послуги); створення і застосування нових або модернізацію існуючих способів (технологій) його виробництва, розповсюдження та використання, застосування структурних, фінансово-економічних, кадрових, інформаційних та інших інновацій (нововведень) при випуску та збуті

продукції (товарів, робіт, послуг), що забезпечують економію витрат чи створюють умови для такої економії;

- інновації - новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. Тобто інновації – це ведений в вживання новий або значно покращений продукт (товар, послугу) або процес, новий метод продажів або новий організаційний метод у діловій практиці, організації робочих місць або в зовнішніх зв'язках;

- дослідження – оригінальні та заплановані дослідження, здійснювані для отримання і розуміння нових наукових або технічних знань. Це може бути дослідно-конструкторська робота - комплекс робіт, виконуваних для розробки технічної документації (як конструкторської, так і технологічної), виготовлення дослідних зразків, випробувань дослідних зразків і приймання результатів дослідно-конструкторських робіт. Результатом досліджень (науково-технічної діяльності, дослідно-конструкторської роботи тощо) – є нові знання або рішення, зафіксовані на будь-якому інформаційному носії, в тому числі, опис розроблених конструкцій і технологій, конструкторська документація, протоколи випробувань, звіти, концепції, стратегії, програмні документи, прогнози, математичні моделі, нормативно-технічні та нормативно-методичні документи (стандарти, регламенти, технічні умови, інструкції, методики), технологічні карти, інтелектуальна власність;

- розробка – застосування даних наукового дослідження чи іншого знання для планування чи проєктування виробництва нових або суттєво вдосконалених матеріалів, механізмів, товарів, технологій, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва або використання;

- інтелектуальна власність - результати інтелектуальної діяльності, яким надається правова охорона відповідно до законодавства: твори науки, програми для ЕОМ, бази даних, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, топології інтегральних мікросхем, секрети виробництва (ноу-хау), фірмові найменування, товарні знаки і знаки обслуговування, найменування місць походження товарів, комерційні позначення;

- інноваційний проєкт - комплекс робіт, послуг, управлінських операцій та (або) рішень, спрямованих на створення конкурентоспроможного результату інноваційної діяльності, призначений для реалізації та забезпечує отримання доходу (прибутку) і конкурентних переваг або комплекс спрямованих на досягнення економічного ефекту заходів щодо здійснення інновацій, в тому числі з комерціалізації наукових або науково-технічних результатів.

Витрати інноваційної діяльності являють собою виражені в грошовій формі фактичні витрати, пов'язані із здійсненням різних її видів. Оцінка витрат, що пов'язані з інноваційними процесами, які відбуваються на підприємствах залізничного комплексу – це багатоетапний, послідовний процес, який дозволяє здійснити не тільки підрахунок ресурсів, що витрачено на їх здійснення, а встановити якісні характеристики, шляхом дослідження результатів здійсненого процесу, та отримати достатньо інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо, наприклад, забезпечення ним економії витрат чи створених умов для такої економії тощо.

Вивчення теорій інноваційного менеджменту, інвестицій, бухгалтерського обліку дозволило визначити наступні ознаки класифікації витрат інноваційної діяльності:

- за технологічними параметрами: в продуктивні інновації – в застосування нових матеріалів, напівфабрикатів і комплектуючих, в отримання принципово нових функцій (принципово нові продукти) та в інновації процесів - нова технологія виробництва, більш високий рівень автоматизації, нові методи організації виробництва (стосовно нових технологій), в нову структуру управління;

- за мірою новизни - впровадження нових або вдосконалення продуктів та процесів;

- за періодом здійснення витрат - довгострокові процеси, середньострокові, короткострокові;

- за джерелами коштів – власні та позикові кошти;

- за елементами та статтями витрат;

- за сферою витрат - у виробничу сферу та у невиробничу сферу;

- за стадіями життєвого циклу інноваційного проекту - витрати в дослідження і розробки, в придбання і створення основних засобів і нематеріальних активів, в освоєння продукції і вихід на ринок, вкладення на етапі заміщення інновацій;

- за об'єктами фінансового обліку – поточного періоду (витрати на дослідження і розробки, витрати за відсотками тощо), капітальні інвестиції (основні засоби і нематеріальні активи);

- за джерелами фінансування - державні, приватні, змішані.

Залежно від цілей обліку та аналізу можливі два підходи до вимірювання витрат інноваційної діяльності: розрахунок витрат на інновації, або здійснювані на підприємстві на протязі року, або впроваджені на протязі року.

Залежно від виду інноваційної діяльності виділяються: витрати на наукові дослідження і розробки, пов'язані з впровадженням нових продуктів і технологічних процесів; витрати на придбання прав на патенти, ліцензій на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей; витрати на

придбання безпатентних ліцензій у сторонніх підприємств; витрати на придбання програмних засобів, пов'язані із здійсненням інновацій; витрати на виробничі проектно-конструкторські роботи, пов'язані з технологічним оснащенням, організацією виробництва і початковим етапом випуску нової продукції; витрати на технологічну підготовку виробництва, пробне виробництво і випробування, пов'язані з впровадженням технологічних інновацій; витрати на підготовку і перепідготовку персоналу у зв'язку з впровадженням технологічних інновацій (роботою за новими технологіями і на новому обладнанні); витрати на маркетингові дослідження по випуску нових продуктів на ринок, включаючи зондування ринку, адаптацію продукту до різних ринків, рекламу (виключаючи витрати на створення мереж розповсюдження інноваційної продукції); капітальні вкладення в придбання машин і обладнання, інших основних засобів, пов'язаних з впровадженням технологічних інновацій; інші витрати (на оплату послуг технологічного змісту, консультацій залучених фахівців та ін.) [10].

Для вирішення широкого кола аналітичних завдань пропонується використовувати групування витрат інноваційної діяльності за наведеними класифікаційними ознаками, на основі яких з'являється можливість зробити висновки про структуру та джерела формування фінансових ресурсів в сформованих частках між окремими їх видами, цільової орієнтації інноваційної діяльності підприємств.

Висновки за даними дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Запропонований підхід до організації обліку витрат, що охоплює всі основні стадії життєвого циклу інновацій, дозволяє визначити об'єкти обліку, їх вартісну оцінку, яка відображається у звітності. Крім того, така організація обліку витрат інноваційних процесів охоплює всі стадії прийняття рішення: планування, контроль і регулювання.

Ефективний спосіб організації, збору та систематизації обліково-управлінської інформації для аналізу інноваційних процесів, можливий за умови застосування на підприємствах залізничного транспорту додаткових реєстрів управлінського обліку (картки раціоналізаторських пропозицій працівників, листи опитування і журнал реєстрації результатів експертних оцінок з питань організації, наявності вузьких місць у процесі виробництва тощо), ведення обліку витрат за проектами, за стадіями життєвого циклу кожного проекту та центрами відповідальності.

Наявність багатьох умов щодо віднесення витрат, що пов'язані з інноваційними процесами, які відбуваються на підприємствах залізничного комплексу, до активів підприємства або до витрат поточного періоду, вказує на доцільність розробки методики та методичних рекомендацій щодо їх оцінки відповідно до галузевих особливостей на

кожному етапі створення інноваційних продуктів або процесів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Бугинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бугинець, О. П. Войналович, І. Л. Томашевська. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2005. – 528 с.
- 2 Безверхий К. В. Організація обліку витрат на дослідження та розробки / К.В. Безверхий : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/13_21.pdf.
- 3 Житная И. П. Учет затрат на научно-исследовательские и опытно-конструкторские работы / И. П. Житная, М. Ю. Манухина // Вісник СХУ ім. В. Даля. – 2004. – № 3 (74). – С. 20 – 21.
- 4 Жураковська І.В. Особливості відображення в обліку витрат на дослідження і розробки інтелектуальної власності/ І.В. Жураковська: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/zhurakovska-iv-osoblivosti-vidobrazhennya-v-obliku-vitrat-na-doslidzhennya-i-rozrobki-intelektualnoyi-vlasnosti/>
- 5 Сенчук Т.Я. Організація обліку витрат на дослідження і розробки/ Т.Я. Сенчук// Міжнародний вісник наукових праць.-2010.- № 3(21).-С.346-351.
- 6 Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: [Закон України: від 4.07.2002 № 40-IV]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
- 7 Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс]: [Закон України: від 13.12.1991 № 1978-12, із змінами та доповненнями]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>
- 8 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]: — Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/document/92449/МСБО_38.pdf
- 9 О формировании требований к инновационным проектам и техническим решениям в области железнодорожного транспорта [Електронний ресурс]: [Распоряжение ОАО "РЖД" от 30.12.2009 № 2752р]. – Режим доступу: http://doc.rzd.ru/doc/public/doc?STRUCTURE_ID=704&layer_id=5104&refererLayerId=5103&id=4049#6091
- 10 Турило А.М. Управління витратами підприємства : [навч. посіб.] / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
- 11 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс]: [Наказ Міністерства України від 31.12.1999 № 318, редакція від 10.01.2012]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Чебанова Н.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 330.322:629.42(477)

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛОКОМОТИВНОГО ГОСПОДАРСТВА ЗАЛІЗНИЦЬ УКРАЇНИ

Ткаченко В.В., здобувач (УкрДАЗТ)

У статті викладено результати аналізу та систематизації проблем, що виникають у зв'язку із реалізацією програми оновлення тягового рухомого складу локомотивного господарства залізниць України. В подальшому це може бути застосованим для техніко-економічного дослідження альтернативних варіантів інвестиційних рішень.

Ключові слова: інвестиції, локомотивне господарство, тяговий рухомий склад, оновлення, транспортне машинобудування.

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛОКОМОТИВНОГО ХОЗЯЙСТВА ЖЕЛЕЗНИХ ДОРОГ УКРАЇНИ

Ткаченко В.В., соискатель (УкрГАЗТ)

В статье изложены результаты анализа и систематизации проблем, связанных с реализацией программы обновления тягового подвижного состава локомотивного хозяйства железных дорог Украины. В дальнейшем это может быть использовано для технико-экономических исследований альтернативных вариантов инвестиционных решений.

Ключевые слова: инвестиции, локомотивное хозяйство, тяговой подвижной состав, обновления, транспортное машиностроение.